

כריתות יז

משה שווערד

1. כולל עיון הדף

כריתות דף טז:

מה שאלו ר"ע לר"א בענין העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה [1], והאם קיבל ר"ע?

	בשגגת שבת וזדון מלאכות - האם ימים שבינתיים מחולקים	בזדון שבת ושגגת מלאכות - האם שבת היו כגופין מחולקים
לרבה	לא שאלו, דפשיטא ליה שמחלקים [2]	שאלו, ופשט שמחלקים, ולא קיבל [3]
לאביי [4]	שאלו, ופשט שמחלקים, וקיבל	לא שאלו, דפשיטא ליה שלא מחלקים
לרב חסדא [5]	שאלו, ופשט שמחלקים, וקיבל [6]	לא שאלו, דפשיטא ליה שמחלקים [7]

כריתות דף טז:

מה הדין בשגגת שבת ובזדון מלאכות, או להיפך? (הטבלא הקודמת בסגנון אחר).

	בשגגת שבת וזדון מלאכות	בזדון שבת ושגגת מלאכות
לר' עקיבא	חייב על כל שבת - דימים שבינתיים היו ידיעה לחלק [8]	לרבה ואביי: חייב רק על כל מלאכה לרב חסדא: חייב על כל מלאכה ועל כל שבת
לר' אליעזר	חייב על כל שבת - דימים שבינתיים היו ידיעה לחלק	לרבה ורב חסדא: חייב על כל מלאכה ועל כל שבת לאביי: חייב רק על כל מלאכה

2. כולל עיון הדף

כריתות דף יז:

לאמוראים דלהלן, למי מודה ר"ג שפטור, ובאיזה ענין נחלקו?

	למי מודה ר"ג שפטור?	ובמה כן נחלקו?
לרב חסדא	לר' עקיבא [1] - בזדון שבת ושגגת מלאכות	בשגגת שבת וזדון מלאכות [2]
לרבה	לר' אליעזר - בזדון שבת ושגגת מלאכות	בהוציא חצי גרוגרת לרשות אחת ועוד הוציא חצי לרשות אחרת [3]

3. ספר יד בנימין

דף י"ז, בגמ' והא דתניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות דקסבר אין ידיעה לחצי שיעור, כג' שפ"א חמה זזה דלף אס אין ידיעה לח"ש אכתי למה יתחייב חטאת דהא זה ודאי נראה דבזמזיד כה"ג ליכא כרת ולא מלקות כיון דבכל שבת לא עשה מלאכה כשיעור, וא"כ מה מקום לחייבו חטאת בכה"ג ונשאר בלע"ג, והנה מאי דפשיטא לי דבזמזיד כה"ג ליכא עונש באמת אינו פשוט כ"כ ובזבזי חאו"ח מהדו"ת סי' נ"ג מסתפק בזה יעו"ש, ובמנ"ח מ' ל"ב נקט בפשיטות דבזמזיד לכו"ע יהי חייב יעו"ש.

ואבן מה שיש לעי' עובא בדברי הגמ' דמהיכי תיתי דבשגגת שבת וזדון מלאכות יהי חייב, נהי דידיעה שזנתיים אין חשבו לחלק בחצי שיעור מ"מ הרי עכ"פ הרי מצוה להדיא דלא כהמנ"ח].

שבתות כגופין דמי לחלק והאיך ינטרף לכשיעור הא לא גרע מעושה ז' חלפי שיעור מז' מיני מלאכות, (בפרט לפי רש"י לעיל דשבתות כגופין דהוי כז' מיני מלאכות), וכבר עמד בזה השטמ"ק לעיל ט"ז ע"ז בסוף העמוד יעו"ש ט, ונהי דגם בכה"ג ס"ל להמנ"ח שם דבשגגת שבת מנטרף ז' חלפי שיעור אף מז' מלאכות, הרי זה חידוש גדול לומר כן, וכן יעו"י רש"ש שבת ל"ה ע"ז ובסוגיין לעיל ט"ז בגמ' ד"ה אי שבתות כגופין, וכן ראיתי בשם ס' "אפיקי יס" (ח"ז סי' ד') שהשיג בזה על המנ"ח, ומשום דכל ענין זירוף שני חלי שיעור הוא דהו"ל בשיעור מלאכה אחת שלם משא"כ בשני מיני מלאכות האיך ינטרף לשיעור מלאכה אחת, וגם מדברי השטמ"ק הרי מצוה להדיא דלא כהמנ"ח].

4. רמב"ם יד החזקה - הלכות שגגות הקדמה

הלכות שגגות יש בכללן חמש מצות עשה וזה הוא פרטן:

(א) שיקריב היחיד קרבן חטאת קבועה על שגגתו (ב) שיקריב אשם מי שלא נודע לו אם חטא אם לא חטא עד שיודע לו ויביא חטאתו וזהו הנקרא אשם תלוי (ג) שיקריב החוטא אשם על עבירות ידועות וזהו הנקרא אשם ודאי (ד) שיקריב החוטא קרבן על עבירות ידועות אם היה עשיר בהמה ואם היה עני עוף או עשירית האיפה וזהו הנקרא קרבן עולה ויורד (ה) שיקריבו הסנהדרין קרבן אם טעו והורו שלא כהלכה באחת מן החמורות וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

5. רמב"ם יד החזקה - הלכות שגגות פרק ג

(ט) חייבי חטאות ואשמות ודאים שעבר עליהן יום כפורים חייבין להביא לאחר יום הכפורים וחייבי אשמות תלויין פטורין שנאמר מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו כך למדו מפי השמועה שכל חטא שאין מכיר בו אלא ה' נתכפר לו לפיכך מי שבא על ידו ספק עבירה ביום הכפורים אפילו עם חשיכה פטור מאשם תלוי שכל היום מכפר נמצאת למד שאין מביאין על לא הודע של יום הכפורים אשם תלוי אלא אם לא כפר לו יום הכפורים כמו שיתבאר:

6. רמב"ם יד החזקה - הלכות שגגות פרק ח

(א) כל חטא שחייבין על שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי ומהו לא נודע אם נסתפק לו אם שגג בדבר זה או לא שגג הרי זה מצווה להקריב אשם שנאמר ולא ידע ואשם ונשא עונו והביא איל תמים מן הצאן בערכך לאשם וזהו הנקרא אשם תלוי מפני שהוא מכפר על הספק ותולה לו עד שיודע לו בודאי שחטא בשגגה ויקריב חטאתו:

7. תוספות מסכת כריתות (עם תוספות ישנים) דף יז עמוד א

ספק אכל כו' – [1] ומיירי בשעה שאכל היה סבור שהוא שומן דאי יודע שהוא ספק חלב היכי מייתי קרבן הא לא שב מידעתו.

8. ערוך לנר מסכת כריתות דף יז עמוד א

בתוס' ד"ה ספק אכל. הא לא שב מידעתו. לשון זה קשה שהרי טעם שב מידעתו לא שייך רק כשעשה מעשה בשוגג אבל ידענו דאפילו ה' יודע ג"כ עושה בזה פטור מטעם אין שב מידעתו כדאמרין בחולין (ה א) לענין מומר לאכול חלב אבל היכי שידע שספק איסור הוא ואעפ"כ עשה זה פטור מקרבן מטעם מזיד ולא מטעם אין שב מידעתו וא"כ ה"ל להתוס' לומר היכי מייתי קרבן הא מזיד הוא וכמו שכתב רש"י באמת אבל לא שב מידעתו היאך שייך בזה. וי"ל דהתוס' בזה לשיטתם קאי דקראו פטור מזיד ג"כ משום אין שב מידעתו וכמו שכתבו ביבמות (לה ב) ד"ה החולץ וז"ל דא"כ מזיד הוא ולא מחייב קרבן דלא שב מידעתו הוא עכ"ל ועיין מה שכתבתי בספרי ערוך לנר שם:

9. רש"י מסכת כריתות דף יז עמוד ב

אכל אחד מהן - וכסבור שומן הוא ואחר כך נודע שהאחד היה חלב וזה לא ידע איזו אכל מביא אשם תלוי אבל אם בשעת אכילה היתה לו ספק והיזד ואכלה מספק מזיד הוא ופטור.

10. שיטה מקובצת מסכת כתובות דף כב/ב

[2] וז"ל תלמידי ה"ר יונה ז"ל הבא עליה באשם תלוי וכו' פי' אי אמר' דמשנשאת לא תצא דכיון דתרי ותרי נינהו הוה ליה כשתי חתיכות אחת של שומן ואחת של חלב ואינו יודע איזו מהן של חלב ואכל א' מהן יש לו להביא אשם תלוי על הספק ואפי' אכלו במזיד והכא נמי עומד בכל ביאה וביאה באשם תלוי כיון שאינו יודע אי זו כת מהם מעידה אמת. ע"כ:

11. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת כריתות דף יז עמוד א

ונראה פשוט דאף ר' יונה מודה דבעינן באשם תלוי שיהיה שב מידעתו, ובאופן שהיה אוכל גם ודאי חלב אינו יכול להביא קרבן, אלא דס"ל דדי מה ששב מידעתו מודאות אע"ג דאינו שב מספקות.

12. תוספות מסכת כריתות (עם תוספות ישנים) דף יז עמוד ב

מדסיפא בשתי חתיכות רישא נמי בשתי חתיכות - וההיא נמי אפי' אכל ספק יש בו כשיעור כו' כמו כן צריך לומר דמיירי שיש שתי חתיכות לפניו ובשתייהן כשיעור וכך צ"ל על כרחין שהרי אמרינן לקמן איכא בינייהו כזית ומחצה דלמאן דאמר איקבע איסורא ליכא אם כן שמע מינה דיש שתי חתיכות ומכל מקום האי זית אכל ואפילו אכל מן האיסור מסופק הוא אם אכל כזית ואשמעינן דאפילו בספק ספיקא מייתי אשם תלוי וגבי שבת ויום חול נמי מצינו למשכח שתי חתיכות כגון שעשה מלאכה בין השמשות דספק יום או לילה וגם איקבע איסורא שעשה מלאכה בבין השמשות קרוב למוצאי שבת

דאיבע איסורא כל היום וגם אפשר לברר איסורא שיוכל לראות לפי ענין המלאכה שפעל בשבת לפי מה שיש כמה עבר מן הלילה ולא עבר ממנה רק מעט ופעל מלאכה רבה א"כ פעל קצת מן היום.

13. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת כריתות דף יז עמוד א

באיזה ספק ספיקא שייך אשם תלוי לשי' התוס'

משנה, ואפילו אכל ספק יש בו כשיעור. תוס' לקמן (ע"ב ד"ה מדסיפא) מפרשין דאיירי בספק ספיקא, ספק אם אכל תתיכת החלב ואפילו אכל ספק אם אכל כשיעור. אך רש"י פירש דאיירי בספק אחד, וס"ל דאין חייבין אשם תלוי בספק ספיקא.

ודעת תוס' דכיון שחידשה תורה וחייבה להביא קרבן על הספק, אין טעם לחלק בין ספק אחד לבין שני ספקות. וסברא דומה כתבו תוס' ב"ב נ"ה: לענין ספק טומאה ברה"י "משום דמן הדין אפילו בחדא ספיקא טהור דאוקמה אחזקיה וילפינן מסוטה דטמא ואם כן מה לי חזא מה לי תרי ספיקי". [ועי' מנ"ח מ' קכ"ח].

והנה זה פשוט דא"א לחייבו אשם תלוי אם מן התורה היה מותר לאכול חתיכה זו, ולכאורה כיון דספק ספיקא מותר מן התורה, א"א לחייב עליו אשם תלוי. אך הכא הספק השני הוא ספק אם יש בו כשיעור, והרי אסור לסמוך על ספק זה לאכול לכתחילה דהרי אף חצי שיעור אסור באכילה, וכיון דאין ספק ספיקא זה מתיר את החתיכה באכילה שפיר כתבו תוס' דחייב באשם תלוי.

14. ספר מנחת חינוך - מצוה קכח - אות ח

והנה באוכל חתיכה משתי חתיכות ונולד לו הספק ומסופק גם אם עבר עליו יום הכיפורים, או שאכל כזית ביום הכיפורים בין השמשות ונולד לו אחר כך הספק, ויש ספק ספיקא דילמא דהיתר אכל או עבר עליו יום הכיפורים דכיפר לו, וכן בין השמשות דילמא יום הוא וכיפר לו. מ"מ נראה דחייב אשם תלוי אע"ג דמסופק אם הוא חייב אשם תלוי מ"מ חייב, כיון דהתורה גזרה שחייב על הספק חייב גם על ספק ספיקא, כמו ספק טומאה ברשות היחיד דאפילו בספק ספיקא כל שאתה יכול לרבות ספיקות הרבה טמא, עיין פ"ו דטהרות מ"ד ור"מ פ"ח מאבות הטומאות ה"א. והטעם מבואר בבבא בתרא נ"ה ע"ב בתוס' ד"ה רבי אליעזר, כיון דהתורה אסרה הספק מה לי ספק אחד או ספיקות הרבה. וסברא זו מבוארת כמה פעמים בראשונים ומובא כמה פעמים בחיבורי זה, ואם כן כאן נמי דהתורה חייבה על ספק חייבה אפילו על ספק ספיקא, א"כ נכונים מאוד דברי התוס' שהבאתי לעיל [אות ג'] שכתבו דספק אם אכל חלב וגם ספק אם היה כשיעור שחייב, והקשינו הא ספק ספיקא מותר בכל התורה, דזה אינו, דכאן כיון דהתורה חייבתו על ספק לא מהני אפילו ספק ספיקא ודלא כהשער המלך שהבאתי לעיל מחמת אתחזוק איסורא. ולענ"ד הדברים ברורים לכולי עלמא דחייב אשם תלוי בספק ספיקא כיון דהתורה חייבתו על ספק, וזה פשוט. ועיין לקמן במצות יום הכיפורים [מצוה שט"ו אות ה'] כתבתי, דאם אכל חלב ונסתפק לו אחר כך אם היה בקטנותו או בגדלותו חייב גם כן דלא מהני ספק ספיקא, כן נראה לי ברור בעה"י. וגם מבואר בראשונים כמו דספק ספיקא לא מהני במקום דהתורה אסרה, כמו כן לא מהני רוב, והיא סברת השיטה מקובצת ב"מ [ו' ע"ב ד"ה ועי"ל כיון], גבי עשירי ודאי, א"כ הכא נמי לא מהני רוב לענין אשם תלוי. והיאך משכחת ליה רוב באשם תלוי תצייר בשכלך ותן לחכם:

15. רש"ש מסכת כריתות דף יז עמוד ב

ד"ה אכל אחד מהן. אבל אם בשעת אכילה היה לו ספק והזיד כו' מזיד הוא ופטור. נסתפקתי בכה"ג אם נודע לו אח"כ שהוא ודאי חלב אם חייב חטאת. די"ל דאע"ג דלא פריש מספק אבל מודאי היה נפרש ונקרא שב מידיעתו ועי' ב"מ (ו) פרישי אינשי מספק שבועה כו'. ועי' שבועות (יד ב) א"ד כיון דכעדשה לא ידע אי מטמא אי לא מטמא העלמה היא. אבל אין זה ענין לנידון דידן. ולכאורה ספק איסורא אין בו איסור כרת ולא אלא כמו חצי שיעור אליבא דריו"ח (רק דחמיר מיניה שחייבין עליו א"ת) וא"כ הוי כמו הזיד בלאו לריו"ח או בעשה לר"ל דחייב חטאת כמש"כ לעיל. ועוד אני מסתפק אם נעלם ממנו שספק איסור אסור ואכל ספק חלב וס' דם וכו' אם חייב א"ת על כאו"א או אחד על כולן. ואין זה דומה לתינוק שנשבה בין העובדי כוכבים דחייב על כאו"א (שבת סח ב) דהתם יש הרבה שגגות סבר שחלב מותר וכן סבר שדם מותר וכן כולם. אבל הכא חזא שגגה היא שסבר שספק מותר. וכן ספק זה הוא לענין חטאות אם נודע אח"כ שודאי איסורי הן:

16. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת כריתות דף יז עמוד א

הזיד בספק ונודע שהיה ודאי חשיב שב מידיעתו להביא חטאת ועוד נראה פשוט דאף לשיטת תוס' ודעימיה דס"ל דהזיד בספק לא חשיב שב מידיעתו, הני מילי לגבי חיוב אשם תלוי, אבל אם נודע לו לאחר מכן שאכל ודאי חלב, חשיב שפיר שב מידיעתו לגבי חיוב חטאת, כיון שלא הזיד אלא מספק, והרש"ש [לקמן ע"ב] נסתפק בזה. [ועי' ירושלמי רפ"ו דתרומות].

17. רמב"ם יד החזקה הלכות טומאת מת פרק ט

(יב) דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהן משום ספק הרי הן של דבריהן ואין טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאת ודאי אבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלו' אסורות בין בעריות ושבתות אין להם אלא מדברי סופרים ואע"פ כן דבר שחייבין על זדונו כרת ספיקו אסור מן התורה שהרי העושה אותו חייב אשם תלוי כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה ובכמה מקומות. [השגת הראב"ד - דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכו' א"א זהו שיבוש גדול שהרי אמרו בכמה מקומות ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא וזו ספיקא דאורייתא היא אבל היה לו לומר משום דהו"ל ספק ספיקא ואפילו בדאורייתא לקולא]:

18. חדושי הרשב"א על מסכת קידושין דף עג/א

ממזר ודאי הוא בלא יבא הא ממזר ספק יבא: מכאן דקדק הרמב"ם בתשובת שאלה דכי אמרינן בעלמא ספיקא דאורייתא לחומרא (ביצה ג, ב) ספיקא דאורייתא לחומרא דרבנן היא, דאי מדאורייתא לא אסרה תורה אלא הודאי, וכן פסק בחיבורו הגדול (פ"ט טומאת מת הי"ב) וקשיא לי טובא דא"כ אזל ליה אשם תלוי למאי דלא בעי חתיכה משתי חתיכות (כריתות יז, ב). ואפילו למאן דבעי חתיכה משתי חתיכות, ה"מ לענין קרבן אבל להתיר לכתחלה לא קאמר, דהנך תנאי לאו בהכי פליגי. ועוד מדאמרינן בפ"ק דמכילתין (לט, א) ערלה בח"ל הלכה למשה מסיני, ואקשינן והא תנן ספק ערלה בא"י אסור בסוריא מותר, ופרקינן דלמא כך נאמרה הלכה ודאי אסורה ספיקא מותרת, אלמא בארץ ישראל ספיקא אסורה דאורייתא, ואף בסוריא אי לאו דנאמרה הלכה להתיר ספיקא אף התם היתה אסורה. ועוד מדבעינן בפ"ק דחולין (יא, א) רובא דחזקה מדאורייתא מנלן, ואתינן למפשט מפסח ומעגלה ערופה ושעיר המשתלה ושחיטה, ואם איתא למה לן, דל רובא ודל חזקה הא כל ספק דאורייתא מותר. אלא הכא דאמרינן ממזר ספק יבא מיתורא דקהל אתי, ואדרבה דוק מינה טעמא דגלי קרא הא לא גלי אפילו ספק ממזר בלא יבא, וממנה לכל איסורי ספק דאורייתא, וכן פרש"י ז"ל ועיקר. וכבר הארכתי זה בספר תורת הבית בשער התערובות (כ"ד ש"א) בס"ד:

19. ערוך השולחן יורה דעה סימן קי סעיף יד

עוד יש בזה שאלה לדעת הרמב"ם דספיקא דאורייתא מן התורה לקולא איך משכחת דין קבוע מן התורה דכיון שהתורה אמרה כל קבוע כמחצה על מחצה דמי והוה ספק א"כ הוי לקולא מן התורה והתשובה בזה דהנה הרמב"ם מודה באתחזק איסורא דאל"כ לא משכחת לה אשם תלוי אף בחתיכה משני חתיכות ומזה הסכימו כל הפוסקים דהרמב"ם מודה באתחזק איסורא כמו שיתבאר בסי' זה בס"ד וה"נ כל קבוע של תורה הרי אתחזק איסורא כיון שהאיסור קבוע במקומו [פמ"ג סקי"ד] וראיה לזה שהרמב"ם עצמו בפ"ח [הל' ד'] משגגות שביאר שם דיני אשם תלוי כתב שם דהחייב הוא משום שהאיסור קבוע ע"ש וכ"ש בעצם הדין דקבוע [ואין להקשות מקדושין ע"ג א בשתוקי מאי אמרת דילמא אזלה איהו לגבייהו וה"ל קבוע וכל קבוע כמחצה וכו' והתורה אמרה ממזר ודאי דלא יבא הא ספק ממזר וכו' דעיקר לימוד הרמב"ם דספיקא דאורייתא מן התורה לקולא הוא מסוגיא זו א"כ חזינן דבקבוע עצמו הולכין להקל די"ל דהתם לאו בקבוע חל הספק והספק הוא לאחר שנים רבות כשבאה השתוקית לישא אלא דשקלינן וטרינן אם היה כאן איסור רוב או מיעוט ושפיר הוה לקולא דעתה אין האיסור קבוע משא"כ בכל איסור קבוע שהספק נולד במקום הקביעות הוי אתחזק איסורא ודו"ק]:

20. דף על הדף כריתות דף יז עמוד א

אלא שעדיין קשה דהרי בסוגיין (י"ז ע"ב) איכא מאן דאמר הסובר דגם היכי דלא איקבע איסורא, כגון חתיכה אחת ספק חלב ספק שומן, ואכל בשוגג, גם כן מביא אשם תלוי, והרי להרמב"ם ספק דאורייתא כזה מן התורה מותר, ולמה יביא אשם תלוי?

ונדחקו לתרץ דאין הכי נמי, מאן דסובר דאין מביאים אשם תלוי רק היכי דאיקבע איסורא, סובר דספק דאורייתא מן התורה מותר היכי דלא איקבע איסורא, ומאן דמחייב אשם תלוי אפילו בחתיכה אחת ספק חלב ספק שומן, סובר דספק דאורייתא מן התורה אסור, ואנן הלא קיי"ל כמאן דאמר דאין מביאין אשם תלוי רק היכי דאיקבע איסורא, לכן ס"ל להרמב"ם דסד"א מן התורה מותר.

אמנם הגרש"ק בשערי יושר (שער א' פרק ג') (ועיין בהגהות הגרש"ז אויערבך ז"ל על השב שמעתתא ריש שמעתתא א') כתב ליישב, דאף אם נימא דספק דאורייתא מן התורה שרי, מכל מקום מביא אשם תלוי, דאף דדבר זה שרי מן התורה, מ"מ עדיין יש כאן לבו נוקפו, ולבו נוקפו אינו תלוי באיסור והיתר, ולכן מביא אשם תלוי על זה, עיין שם.

21. תוספות סוכה דף ו/ב

ורבי שמעון סבר יש אם למקרא - כולו מודו דדרשינו מקרא ומסורת דלא על חנם נכתב כן אלא במילתא דמיכחשי אהדדי פליגי דמר סבר מקרא עיקר כדאשכחן ר"ע בריש סנהדרין (דף ד.) דסבר יש אם למקרא ובפ' כל שעה (פסחים דף לו.) גבי לחם עוני דדריש מקרא ומסורת ובפרק לולב הגזול (לקמן דף לד:) תנן ר"ע אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך כו' ודרשינו בגמרא (דף לב.) לולב אחד מדכתיב כפת חסר וי"ו וכן ר"ש דסבר הכא יש אם למקרא ובפ' קמא דקדושין (דף יח:) גבי בבגדו בה דריש מקרא ומסורת ומיהו קשה דלרבי עקיבא דלא דריש התם אלא מקרא לחוד ואמאי לא דריש תרווייהו כו' שמעון כדאמרינן גבי לחם עוני ועוד אשכחן ר"ע דסבר יש אם למקרא ולקמן בסמוך (דף ז:) מכשיר ר"ע סוכה בראש הספינה ומוכה שמעתא משום דקסבר סוכה דירת עראי בעינן אלמא לא בעי ג' כהלכתן דחד טעמא הוא כדקאמרי' בההוא שמעתא (דרשב"ג) דפליגי אדר"ע שוין בסוכה דדירת קבע בעינן א"כ סבר ר"ע יש אם למסורת ומיהו בזה יש לומר כמו שאפרש לקמן דהאי דקאמר כולו סבירא להו סוכה דירת קבע בעינן לא בשביל שיהו שוין אבל עוד קשה דהא ר"ע ור"ש דסברי יש אם למקרא ומחייבי אחת בפרק דם שחיטה (בכריתות דף כב:) גבי חתיכה של חולין וחתיכה של קדש בא אחד ואכל את הראשונה ובא אחר ואכל את השנייה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר"ע ר"ש אומר שניהם מביאין אשם אחד וכן גבי חלב ושומן אלמא לא בעינן חתיכה משתי חתיכות ומאן דבעי חתיכה משתי חתיכות אמרינן בפרק ספק אכל (שם דף יז:) משום דמצות קרינא ביה ומאן דמחייב סבר יש אם למסורת מצת כתיב ואין לפרש ההיא דדם שחיטה בשתי חתיכות גדולות שאכל זה מזו כזית וזה מזו כזית דתרווייהו שתי מצות דעל כרחק טעמא משום דלא בעי חתיכה משתי חתיכות כדמוכה התם בשילהי פירקין בגמרא גבי ר' יוסי דקאמר חתיכה משתי חתיכות איכא בינייהו ואין לומר דכיון דהוו לכתחילה שנים חשוב מצות משום דאיקבע איסורא דהא רב נחמן הוא דקאמר הכי בריש פרק ספק אכל (שם יח.) אבל רבה דמפרש טעמא משום דמצות קרינן בה לית ליה כדמוכה התם ועוד קשיא מדר' שמעון להאי לישנא דאמרינן הכא דכולי עלמא יש אם למסורת ובסוף פרק כיצד צולין (פסחים דף פו:) גבי בבית אחד יאכל קסבר יש אם למקרא ועוד קשה דלקמן (דף ט:) פסלינן לכ"ע סוכה תחת סוכה מדכתיב בסכת ולא אמרינן יש אם למקרא: (וע"ע תוס' לקמן לב. ד"ה כפת ותוספות סנהדרין ד. ד"ה כולו ותוספות זבחים מ. ד"ה לא נצרכה ותוספות נדה טו. ד"ה לא ותוספות פסחים לו. ד"ה עוני):

22. תוספות סנהדרין דף ד/א

כולו סבירא להו יש אם למקרא - הא דלא חשיב הכא רבי יוחנן בן ברוקא דמסכת סוכה פרק לולב וערבה (דף מה:): דאמר חריות של דקל היו מביאין ומפרש בגמרא משום דכתיב כפות אחד ללולב ואחת (לערבה) למזבח ורבנן מפרשי' כפת כתיב משום דרבי לוי מפרש התם טעמא אחרינא ונראה דדוקא הכא שמקרא ומסורת מכחשי אהדדי אית להו יש אם למקרא אבל היכא דלא מכחשו אהדדי דרשי תרווייהו דהא רבי ורבי עקיבא ור' שמעון דסברי הכא יש אם למקרא מחייבין בפרק ספק אכל (כריתות דף יז:) ובפרק דם שחיטה (שם דף כב:) בחתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן אשם תלוי משום דמצות כתיב אלא היינו משום דקרא ומסורת דהתם לא מכחשי אהדדי ואפשר לקיים שניהם שבא המקרא דמצוות קרינן לחייב אשני מצות דהיינו ב' חתיכות והמסורת בא לחייב על כל מצוה אחת ובפרק כל שעה (פסחי' דף לו.) ושמ' נמי דריש ר"ע גבי לחם עוני מקרא ומסורת ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לד:) תנא נמי ר"ע אומר כשם שלולב אחד כו' ומפרש בגמרא לולב אחד משום דכתיב כפת וכן ר"ש דריש בפ"ק דקדושין (דף יח:) גבי בבגדו בה מקרא ומסורת ומיהו קשה מר' עקיבא דלא דריש התם אלא מקרא לחוד ואמאי לא דריש התם תרווייהו כמו גבי לחם עוני וע"ק דמסקינן בפרק קמא דסוכה (דף ו:) לחד לישנא דכ"ע רבי שמעון ורבנן יש אם למסורת ובפרק כיצד צולין (פסחים דף פו:) גבי בבית אחד יאכל קסבר יש אם למקרא וע"ק דפ"ק דסוכה (ד' ע:) פסלינן לכ"ע סוכה תחת סוכה מדכתיב בסכת ולא אמרינן יש אם למקרא:

23. עיין שטמ"ק אות ג

ובשיטה מקובצת⁶² תירץ בשם הריב"א⁶³, שהמחלוקת של יש אם למקרא ולמסורת של הגמרא כאן אינו דומה למחלוקת של יש אם למקרא או למסורת בכל הש"ס, שבהמשך הגמרא מבואר שיש טעמים לחלק בין חתיכה אחת לשתי חתיכות, או משום שתי חתיכות הוא איקבע איסורא או משום שבשתי חתיכות אפשר לברר איסורו, ואם כן יתכן שאפילו אם בכל מקום סוברים שיש אם למסורת, מכל מקום כאן יש סברא ללמוד שיש אם למקרא ולחייב רק בשתי חתיכות. וכן אפילו אם סוברים שיש אם למקרא מכל מקום יתכן שגדר הדין שחייב רק בשתי חתיכות הוא משום סברא של איקבע איסורא, ולכן גם באופן שבשעת האכילה אינו אלא חתיכה אחת מכל מקום חייב משום שכבר איקבע איסורא⁶⁴. וכתב השיטה מקובצת, שכן מדויק בדברי רש"י⁶⁵

24. רש"י מסכת כריתות דף יז עמוד ב

אפשר לברר איסורו - דאשם תלוי אינו בא אלא להגין מן הייסורין עד שיודע לו ויביא חטאת כדמפרש בפרק בתרא (לקמן /כריתות/ כה) הילכך שתי חתיכות [ואכל אחת] ונשארה האחת אפשר שיבוא לאחר זמן בקי שיכיר אם זו הנותרת שומן ודאי חלב אכל ויביא חטאת אבל חתיכה אחת ואכלה אי אפשר לבררה.

25. רמב"ם יד החזקה - הלכות שגגות פרק ח

(ב) אינו חייב באשם תלוי עד שיהיה שם איסור קבוע כיצד אכל חלב וספק אם היה כזית או פחות מכזית או שהיתה לפניו חתיכת חלב וחתיכת שומן ואכל אחת מהן ואין ידוע אי זה מהן אכל אשתו ואחותו עמו בבית בעל אחת מהן ואין ידוע אי זה מהן בעל שבת וחול ועשה מלאכות באחד מהם ואין ידוע באי זה יום עשה או שעשה מלאכה בשבת ולא ידע מעין אי זה מלאכה עשה הרי זה מביא אשם תלוי וכן כל כיוצא בזה אבל אם היתה לפניו חתיכה אחת ספק שהיא חלב ספק שהיא שומן ואכלה פטור שהרי אין כאן איסור קבוע וכל האוכל חלב הכוי פטור מאשם תלוי שהרי אין כאן איסור קבוע וכן הבא על אשה שהיא ספק נדה או ספק ערוה של קירוב בשר פטור מאשם תלוי לפיכך האשה שנמצא דם על עד שלה לאחר זמן והנושא יבמתו בתוך שלשה חדשים וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון הרי אלו פטורין מן הקרבן וכן כל כיוצא באלו שהרי אין שם איסור קבוע: